

Ellenvélemény egy iskolával kapcsolatban

/Kristóf Attila: "A legműveltebb pedellus" c. cikkéhez. Magyar Nemzet 1986. április 26./

Örömmel olvastam Kristóf Attila cikkét, amelyben a legjobb szándékkal eleveníti fel a jelenlegi "József Attila" gimnáziumnak és elődjének a Ciszterci Rend Budai Szent Imre gimnáziumának emlékeit.

Magam is 7 éven keresztül ennek a gimnáziumnak a növendéke voltam 1943-tól 1950-ig. Nagyrészt közösek az emlékeink az általam is nagyon jól ismert és nagyon szeretett Szabadi Laci bácsival, csak hát persze ő több időt töltött az iskolában.

Valóban ma is csak a legnagyobb szeretet hangján tudok szólni egykori ciszter tanárainkról, osztályfőnökönköről, igazgatóinkról. A szellemről, a légkörről, ami az iskolát betöltötte, ami az ott felnevelkedetteket egy életen át elkíséri és amiről az 1948-49-es, majd még inkább az 1949-50-es tanévben meg kellett tudnunk, hogy reakciós volt, mert klerikofasiszta és így haladásellenes.

Tökéletesen igaza van Szabadi Laci bácsinak, amikor azt mondja: "Nagy tudású, szótartó, rendes ember volt mind. Az összes tanár tanítványai érdekét tartotta szem előtt, nem érdekelte őket semmi más. Csakis ezt mondhatom el róluk. Ezt láttam, ezt tapasztaltam, ez az igazság."

En még annyit mondhatok el róluk, hogy annyira szerették tanítványaikat, hogy az olyan diákok, mint például én, aki 12 éves koromban elvesztettem édesapámat, úgy éreztem, hogy gondoskodó szeretetükkel őt is pótolják nekem. De minden tanár, minden osztályfőnök, a hittanár, a cserkészparancsnok és az igazgató /legalább az ő nevét hadd említsem meg: Brisits Frigyes/ mind atyja volt a rábizott nyájnak.

Mi diákok szerettük, nagyon szerettük ciszterci tanárainkat és ragaszkodtunk hozzájuk. Ragaszkodtunk és fenntartottuk

a kapcsolatot akkor is, amikor 1948-ban a gimnázium államosítása elszakított tőlük minket.

Mi - a ciszterdiások nagy többsége - nagyon is a saját bőrünkön, vérünkön éreztük azt, amit Kristóf Attila is megálapít, cikke 3. szakaszának a végén, zárójelben, dőlt betűvel: "Nagy szellemi erő hullott ki akkor a magyar közoktatásból"... de az idézet további részével /ti. azzal, hogy "a változás nem járt jóvátehetetlen áldozatokkal"/ nem lehet egyetérteni. Nem tudom, hogy K.A.-nak ebből a korból milyen saját tapasztalatai vannak, hol érte meg az iskolák államosítását és őt milyen veszteség érte, de bizony én azok közé tartozom /és mi voltunk a többség/, akiket ez a veszteség súlyosan és jóvátehetetlenül érintett.

És most itt mindjárt azt is be kell vallanom, hogy mi már akkor is tudtuk, hogy ezért ki a bűnös. Nem kellett hosszú évek, nagy lelki válság és keserű csalódás, hogy tudjuk ki az a megátalkodott ellensége mindennek, amit mi valódi értéknek tartottunk /és tartunk ma is/. Jellemző, hogy 1948 őszén, amikor az osztálytermeket dekorálni kellett, az egyik osztályban egy kopasz, hizottképű politikust ábrázoló plakát alá "véletlenül" az alábbi Ady idézet került, a diákság nagy derűtlenségére és örömére: "Itél a nép, itélni fog, s ezerszer jaj a bűnösöknek."

Szegény Terestyéni Ferenc igazgató dolga volt aztán, hogy ezt a feliratot /és sajnos annak értelmi szerzőjét is!/ eltávolíttassa.

K.A. jegyzetével ellenétben le kell szögezni: a változás jóvátehetetlen áldozatokkal járt.

De emlékeinkben még sok közös van Sz.L.-val. Terestyéni Ferenc igazgató úrról csakis jól lehet mondani. Ő "ember volt az ember telenségben".

Lukács Sándor igazgató elvtársról már más a véleményem. Szabadi Laci bácsi szemszögéből "nagyon derék, igazságos ember volt."

De mikor 1950. nyarán a tanév befejezésekor jónéhányunkat, minden elégséges indok nélkül /jómagamat "kitűnő" tanulmányi ered-

mény-nyel és példás magatartással/ kizárt az iskolából, akkor nem ezt éreztem és ez az emlékem nem tudott megváltozni azóta sem.

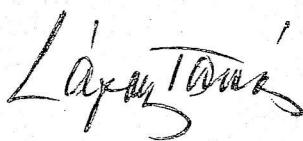
Lukács Sándor az adott időpontban "példát akart statuálni" és az egész diákságot - az akkori idők módszereinek megfelelően - megfélemlíteni. Ezért távolított el - mint a tárolt gyümölcsből szokták a férgesét, vagy rothadni kezdőt - jónéhányunkat, főként olyanokat, akik a volt ciszter tanárainkkal fenntartottuk a kapcsolatot, akik azonosak akartunk maradni önmagunkkal, meg akartuk őrizni értékeinket és eszményeinket és szembefordultunk azzal a gusztustalan, szervilista, egy-egy név elhangzására felállva ütemesen tapsoló csorda-szellemmel, amit később mind a "személyi kultuszra" fogtunk, de ami alapjában véve csak egy megnyilvánulása volt annak a nemzeti gerinctelenségnek, ami ellen Bajcsy Zsilinszky harcolt, aminek áldozatul esett.

Lukács Sándor 1950-ben először megcsillogtatta nekem a gimnáziumban való visszamaradás lehetőségét, amennyiben hajlandó vagyok vele együttműködni és őt "mindenről informálni". Erről lemondtam. Ezután elbocsájtott, olyan irással, hogy "más környezetben várhatóan fejlődőképes". Ugyanakkor megfenyegetett azzal, hogy ne felejtsem: "a mi kezünk messzire nyúlik." Nos, ebben igaza volt. Érettségiznem még sikerült 1951-ben, de utána 1964-ig nem tudtam tovább tanulni.

Ilyen "derék igazságos ember" volt Lukács Sándor.

Ennyit kellett hozzátennem Szabadi Laci bácsi emlékeihez. És valóban volt Röntgen átvilágító berendezése a gimnáziumnak és Dr.Romsauer Tibor iskolaorvos értett is hozzá.

Budapest, 1986. május 2.

Lápossy Tamás